

werk heeft gerust. Een ruste in den Sabbath om zoo heerlijk verzuimen.

Maar ook ruste in den arbeid, gelijk Jezus van zijn Vader sprak: *Mijn Vader werkt tot nu toe, aldoor in zijn eeuwig Sabbath.* En ook de gezelligen die den eeuwig Sabbath reeds deklaucht zijn geworden, rusten wel van hun aardse werk, maar werken in het hemelsche werk rusteloos door.

Wat Jezus uitsprak: *Mijn Vader werkt tot nu toe, en ik werk ook,* is het parool voor al Gods kinderen.

Ruste van de vermoedens der ziel, ruste van de vermoedens der zonde, maar rusteloos zalig werken in den dienst van hun God.

Het is de heerlijke verbinding en tegenstelling van *Rechtvaardigheid en Heiligmaking.* Gerechvaardigd zijnde door het geloof hebben wij vrede bij God, dat is de noot meer te verstoren ruste, die Jezus aan zijn verlosten aanbrengt.

Maar nadat ze gerechtvaardigd zijn, roept hij hen aanstonds op, om nu als dienstknechten Gods volijverig te zijn in het hemelsof werken der heiligheden.

Jezus neemt het juk, dat eindelijk vermoede en de ziel tot wortgen toe belaste, weg, niet oppervlakkig, niet uitwendig, maar in het medelpunt van uw zieleven, in het beginsel zelf van uw smart.

Hij veracht uw levenszorgen niet, en heeft eer hart vol deernis ook voor uw uitwendig en lichamelijk lijden, voor uw weeten en uw ellende en uw zieleverriet. Maar hij weet dat al zulk lijden slechts uitvloeisel is van een diepere ellende, van de ellende uwer zonde en schuld, van de vrees des doods en der eeuwige verdoemenis, die u buiten Jezus wacht. Hij weet dat al uw ellende daaruit voortkomt, dat ge voor God niet goed, voor God niet recht staat.

En daarom begint hij met het begin: steekt de reddende hand op eenmaal door tot op den bodem uwer ellende en begint met u, ten koste van zijn naamloos lijden, weer recht voor God te stellen.

Dat recht zetten voor God, dat is uw *rechtvaardigmaking*, als het juk van zonde en verdoemenis voor eeuwig afglijdt, en ge, gerechtvaardigd door het geloof, weer vrede bij God hebt.

Maar is hiermede voldaan aan zijn zalige, heerlijke belofte, dat hij aan de vermoedens en belasten *ruste* zal geven, daarmee is het niet uit.

Te zeggen: ik wil wel de verlossing die in Christus is, maar vooris moet Jezus van mij afdalen, — is ongeloof en vervalsching van uw religie.

Jezus zet u recht voor God, en doet uw afgetobde, uw vermoede en door zondschuld gemartelde ziel tot haar ruste wederkeren, volstrekt niet, opdat ge nu voortaan in niets doen u vernietigen zoudt, maar opdat ge gerechtvaardigd zijde, nu leven zoudt het leven van het kinderschap, bezig zijnde in de dingen van Vaders.

En dat nu is het nieuwe juk waarvan Jezus riep: *Nem mijn juk op u, want mijn juk is zacht en mijn last is licht.*

Is het niet, of God ons in het leven van het vogelenheer dat vrije, rijke leven heeft voorgehouden?

Zie maar, vrij en fier fladdert de vogel rond, en drift zacht en gemakkelijk op de vleugelen, en toch is het kleine dier al den dag bezig, bezig om stroopies en takjes voor zijn nest saam te lezen, bezig om zijn jongen te beschermen, bezig om voedsel voor ze saam te lezen, bezig om door Gods luchttrium te fladderen, en bezig om tusschen de takken het lied te zingen, ons tot verkwikking en tot Gods eer.

Geen zweem van gebondenheid, van druk, of van vermoedens is er in ganscht dit rijke vogelenleven.

Het is al een uiting van stil bezig zijn en van bovenaards geluk.

En zoo nu ook wil Jezus, dat Gods kinderen arbeiden zullen, niet gedrukt, niet gekweld, veel eer als een vogel die zoo vrij in de lucht, maar altoos bezig om te bouwen, om te verzamelen, om voor anderen te zorgen, en om te zingen tot Gods eer.

Zoo zoet en zalig is de dienst van Jezus. Soms wel hard in schijn, als ge gesmaad wordt om zijn naam, maar die smaad is u begerdijk en u ten teken van zaligheid.

Soms wel hard, omdat ge hard gekastijd wordt, maar onder die kastijding leert hij u, de hand te kussen die u slaat.

Soms wel hard, zoo als uw vijanden u vervolgen, maar onder die bestrijding leert hij u voor uw vijanden bidden, hun van harte vergeven, hun weldoen om ge kunt.

Hari ook soms, zoo als God uw geloof beproeven kan, maar de toekomst dier beproeving is nieuwe, is verhoogde blijdschap in de gemeenschap van den Zoon zijner liefde.

Dan schijnt het juk wel hard voor het oog der wereld, maar die het draagt weet beter. Hij voelt de teederheid, waarmee de hand der Goddelijke ontferming het hem op den hals legt.

En de wonderde liefde, die hem met zijn Heiland en zijn God verbindt, is als een toovermedicijn, dat alles voor zijn innerlijke bevinding omkeert.

En zoo bevindt hij het, dat waarlijk de dienst van Jezus zalig is.

Zijn last licht.
En zacht het juk dat hij oplegt.

Amsterdam, 3 Juli 1896.

Petitie.

Op onderscheidene Classen zijn voorstellen aan de orde gekomen, om met *petitie* tot de Overheid te gaan.

tot stand kon komen, zonder dat de Kerk van Christus gehoord werd en haar stem deed hooren, is, voor wie de roeping der kerk ernstig opvat, ook in haar betrekking tot het materiele leven, een hinder en een ergernis.

Ware onze staatsinrichting gelijk die behoort, dan moest zelfs het *publiekrechtelijk* karakter der kerk ten deze geëerd worden; behoorde de Overheid officieel ten deze de kerken te hooren; en moesten de kerken een officieel orgaan bezitten, om op staatsrechtelijk terrein over geestelijke zaken te adviseeren.

Hier drongen we steeds op aan, en we denken er niet aan, van dien eisch af te laten.

Zoover zijn we intusschen nog niet. De Overheid eert de kerk van Christus hier te lande nog niet in haar waardigheid.

Geld heeft ze er voor over, om zekere pressie op de kerken uit te oefenen. Ze betaalt Theologische faculteiten om de kerken tam in haar prediking te maken. En nu de socialistische beweging een dreigend aanzien verkrijgt, ziet de Overheid met zekeren angst naar de groote kerkgemeenschappen uit, of ze in de ure des gevaars op haar invloed kan rekenen.

Maar tot de erkenning, dat de kerk van Christus een last, een roeping, een taak van Godswege heeft, en dat bij elk contact van de wettelijke regering met de geestelijke belangen de stem der kerk dient gehoord te worden, is de Overheid van het Rijk nog in het minst niet gekomen. En zelfs kan men niet zeggen dat de kerken, over het algemeen genomen, er aanspraak op maken, om gehoord te worden.

In verband hiermede zal men verstaan, hoe van harte wij op zich zelf het denkbeeld toelichten, om de Generale Synode der Gereformeerde kerken ten deze bij de Overheid te laten optreden.

Wij achten dat dit alzoohoort, en dat de kerken hiermede een vaak verre van gemakkelijke taak tegenover de Overheid vervullen.

Toch zou ons daarom niet elke vorm waarin dit plaats greep welkom zijn, noch elk tijdstip van zulk optreden gelegen voorkomen, noch ook elk onderwerp geschikt om er advies over te geven.

Zoo licht is men geneigd, om hierin of te veel of te weinig te doen.

Te weinig doet, wie met een soort *petitie* tot de Overheid wil gaan, en niet diep gevoelt, hoe de kerk van Christus raad en waarschuwing heeft te doen uitgaan.

Het stelsel mag daarom niet zijn het stelsel van *petitie*, maar moet zijn het stelsel van *advies*.

Ook met de keuze van het tijdstip waarop men spreekt, zij men voorzichtig.

Kerken, die pas in definitief kerkverband optraden, zullen wel doen, niet aanstonds te druk of te luiderachtig te zijn, maar wachten, die dan eerst komen kan, als ze een zedelijk-sterke positie in het land wisten te veroveren.

En wat eindelijk de onderwerpen aangaat, zoo onderscheidt men hier wel. De kwestie van de *Doodstraf* is op zich zelf geen kerkelijke, en daarom van geheel anderen aard dan de kwestie der *Zondagswet*.

Elke advies dat men zal uitbrengen moet daarom wel doordacht zijn, op goede gronden steunen, en niet den indruk maken van een rauwelings uitgestooten kreet, maar veeleer zich aandienen als een wel gehoorde uitspraak.

Er liggen op dit terrein zooveel voetaangeis en klemmen.

Zoo licht glijdt men het spoor op, om weer een bemoeiing der Overheid uit te lokken, die, won ze veld, alras een hoogst bedenkelijk karakter zou aannemen.

Met een enkel voorbeeld zij dit hier toegelicht.

Toen in 1854 de Wet op de Vereenigingen aan de orde kwam, en daarin de bepaling was opgenomen, dat de Overheid het recht zou hebben, om aan *verkeerde* Vereenigingen de rechtspersoonlijkheid te weigeren, is juist van Christelijke zijde hertegen ten ernstigste geprotesteerd, en geen minder dan Elout van Soeterwoude liet geen poging onaangewend, om deze bepaling te doen vervallen.

Hij, en zijn vrienden, zagen in, dat een recht aan de Overheid gegeven, om geestelijk te keuren, wat toegelaten en wat verboden zou zijn, zoo licht kon misbruikt worden, om de propaganda der Christelijke religie te stuiten.

En ongelooftige Overheid zou zoo licht toelaten wat *verkeerd*, en weren wat *gevoenscht* was. En daarom was hun strengheid, dat het beter was allen vrij te laten, en aan de Regeering elk recht van beslissing ten deze te ontzeggen.

Thans daarentegen wil men bij de Overheid juist in tegenovergestelden zin aandringen op strenge keuring.

Is dit stelsel nu doordacht?

Heeft men de gevolgen er van berekend? Weet wie dit beoogt, dat hij juist vlak tegenover mannen als Elout van Soeterwoude komt te staan, die bij de behandeling van deze zelfde wet er poogden uit te lichten, wat men thans wenscht dat als *wapen* duchtig zal worden gehanteerd!

We vragen slechts, en het enig doel van dit artikel is, er de kerken op te wijzen, hoe men ook wat dit punt betreft, eerst helder het beginsel van waar men uitgaat behoort door te denken, en zich duidelijk rekenschap heeft te geven van de wijze waarop, den vorm waarin, en de zaak waarover men tot de Overheid spreken wil.

Waarschuwing.

In de nieuwe kerkwet is een boete van honderd gulden bedreigd voor elke Diaken, indien door het College van Diakenen niet

of niet behoorlijk voldaan wordt aan de verplichting, om voor de kiezerlijst op te geven wie onderdaan genoot.

Te Amsterdam zou dit, na de ineenstemming van onze beide kerken, op *zeven duizend gulden* kosten kunnen loopen, voor elke niet-behoorlijke opgave.

Zeer terecht heeft daarom de heer Mr. Heemskerk in de Tweede Kamer met nadruk de aandacht op zulk een enormiteit gevestigd, en gevraagd of Art. 51 Wetboek van Strafrecht hier van toepassing was.

Dat artikel bepaalt, dat *geen straf wordt uitgesproken tegen den bestuurder, van wien blijkt dat de overtreding buiten zijn toedoen is gepleegd*.

Dank zij deze vraag van den heer Heemskerk, heeft de Minister zich toen hierover uitgesproken, en verklaard, dat deze boete alleen zou behooren worden door den voor deze opgave aangewezen Diaken, mits duidelijk bleek wie hiervoor aangewezen was.

Ter voorkoming van ongerief is het daarom geraden, dat elke kerkeraad, of waar een afzonderlijk college van Diakenen is, elk college van Diakenen, in de bepalingen of regelingen van de Diaconale werkzaamheid o. a. de bepaling opneemt, dat in de eerste vergadering van Januari telken jare één of meer Diakenen zullen worden aangewezen, als belast met het doen aan de Overheid van de noodige opgaven voor de kiezerslijsten.

Heeft die keuze van aanwijzing telken jare in de maand Januari plaats; en wordt dit besluit en deze benoeming behoorlijk in de notulen opgenomen; dan moet natuurlijk het antwoord aan den Burgemeester alleen door dezen aangewezen broeder geteekend en opgezonden worden, als daartoe door den kerkeraad of van de Diaconale vergadering gemachtigd.

Hierdoor heeft men dan de zekerheid, dat komt er een kink in den kabel, alleen deze één broeder in rechten aansprakelijk is, en dat de boete nooit hooger kan loopen dan f 100.

Onthouding.

XVIII.

De zedelijke hooldmacht, die ten slotte de zedelijke overwinning op den drankzucht moet behalen, is de kerk van Christus. Hoe zuiverder een kerk is, hoe rijker kracht ze in die vorsteling zal kunnen ontwikkelen.

En vooral de kerken van het Gereformeerde type zijn door de eere van haar verleden tot het vooraangaan in dien strijd geroepen.

Met name toch de Gereformeerde kerken hebben de prediking des geloofs steeds met de prediking des heiligen levens verbonden, en den eisch dat al het Christenvolk matig, rechtvaardig en godzalig leven zou in deze tegenwoordige wereld, over heel het erf van West-Europa, en zoo ook door ons land doen weerklinken.

Toen de Reformatie doordrong, was het algemeene zedenbederf op verouderde wijze toegenomen. Het zout dat het berderf weren moest, was in de rangen der geestelijkheid, zelf zouteloos geworden. Ontucht, brasserie, droonkschap en vechterij was ook toen onder hooger en lagere standen heerschende.

Wat Calvijn te Genève vond, behoeft niet herinnerd te worden. Hoe het onder de ridders in zwag was te drinken tot men als lijk van tafel viel, is uit de historie, zelfs van gevierde mannen, overbekend. En wie de *»Kluchten»* leest, die in het laatste der Middeleeuwen hier gespeeld werden, ertert zich aan de banale, gemeene ruwheid en dierlijken zin, die er zich in uitspreekt.

Daartegen heeft toen het Calvinisme den strijd aangebonden, niet door *aparte* meetings en vereenigingen, maar door de *prediking des Woords en de kerkelijke tucht*. En dank zij deze elkaner wederzijds steunende zedelijke factoren, is er toen metterdaad een dam dwars door dien stroom der ongerechtigheid gelegd, en is het, door dien dam steeds op te hoogen, gelukt, den stroom zijwaarts af te leiden.

Eerst toen de kracht van het Calvinisme gebroken was, brak ook die dam weer door, deed met name de weelde ook de droonkschap, de ontucht en de vechterij weer toenemen. En toen zijn het vooral de hooger standen geweest, die in de tweede helft der vorige eeuw, ons volk rijk hebben gemaakt voor dien tijdelijken nationalen ondergang, waarmee God ons twintig jaren lang heeft gestraft.

Door dat verleden is ons het spoor gegeven, dat we ook nu ter bestrijding van een gelijksoortig verderf te volgen hebben.

Ook nu is het niet alleen de droonkschap, maar evenzeer de ontucht, de ongerechtigheid en de baldadigheid, waarin de zonde opwoelt en de wateren des levens bevoeldt.

Waaruit volgt, dat wie thans tegen een gelijksoortig kwaad geen held zoekt in de prediking des Woords en de kerkelijke tucht, maar in allerlei vereniging en gelofte en uitwendig kunstmiddel, hiermee verklaart te breken met ons verleden, de kracht van het Woord niet te vertrouwen, in de prediking niet meer te gelooven, de kerkelijke tucht te wantrouwen, en daarom zijn toevlucht te nemen tot allerlei buitkerkelijke hulpmiddelen.

Met name een Dienaar des Woords, die ter bestrijding van het *alcoholisme*, niet in de eerste plaats op de predikatie des Woords vertrouwt, maar meer in gelofte en vereeniging geloof, staat volkomen gelijk met den arts, die ter bestrijding van een uitgekrooken krankheid zijn geneeskunde rusten laat, en zijn toevlucht neemt tot sommbanale.

Onwillekeurig komt men hiermede zelfs op de lijn, waarin Rome eertijds heil zocht.

De predikatie des Woords was in de toenmalige kerk gedaald. Er ging geen kracht, er ging geen bezieling meer van uit.

En toen ontwikkelde zich naast de kerk in de kloostervereniging, in de gelofte, en in de hooger abstinantie, een geheel an-

dere zedelijke macht, die Rome slechts uit drang naar zelfbehoud ten slotte met het kerkeijk leven in verband zette.

Gods Woord predikt *matigheid* in het gebruik van het huwelijk, van het aardse goed, en van de vrijheid des levens. Maar in dit vereenigingsleven stelde men een hooger maatstaf. Niet *matigheid* in, maar *onthouding* van het huwelijk. Niet *matigheid* in het gebruik van spijs en drank, maar *onthouding* van allerlei spijs en drank, ja zelfs van allen eigendom. Niet enkel *matigheid* in het gebruik van de vrijheid des levens, maar *afstand doen* van eigen wil, om in gehoorszaamheid zich aan anderer wil te onderwerpen.

Dieselfde tegenstelling neemt men thans weer af.

Ook nu nog predikt Gods Woord een *matig, rechtvaardig en godzalig leven*, maar naast en buiten de kerk vormt zich allerlei Vereenigingsleven, dat een hooger standaard des zedelijke levens omhoog heft, en *onthouding, geheel-onthouding* zelfs aanbeveelt, en de ingewijden door *gelofte* aan die gewaande hooger zedelijkheid bindt.

Zonder nu de goede bedoeling die dit ingaf in het minst te willen miskennen, of ook in volstrekten zin op dit alles den ban te leggen, protesteeren wij toch ten ernstigste tegen de grondwaling die hierin aan het woord komt, en niet het minst tegen de miskenning van de kracht des Woords, tegen de miskenning van de waardigheid der kerk van Christus, en tegen de miskenning van den alouden zedelijke standaard, die hieraan ten grondslag ligt.

Wat wij eischen is, dat men althans in Gereformeerde kringen de predikatie des Woords weer zoo diep en ernstig, zoo bezielend en indrukwekkend, en met name ook zoo practicaal doe uitgaan, dat in geheel onzen kring een *matig, rechtvaardig en godzalig leven* gekweekt worde.

Wat wij eischen is, dat huisbezoek en persoonlijk toezicht zulk een ernstige opgaving van de kerkeijk tucht op gang brenge, dat ten slotte alle *onnatigheid* in onze kringen bestraft en er uit geweed worde.

Wat wij eischen is, dat *predikatie* en tucht zich met name weer als vanouds keeren tegen *»ontucht, drankzucht en gemeenheid»* gelijk ze thans weer in zoo breeden kring heerschappij voeren.

En wat wij bovendien eischen is, dat niet alleen *onze kerken*, maar *alle kerken* die den band met de Reformatie niet ganscheijk willen afsnijden, zich uit haar hulpeeloozen toestand oprichten, schenken wat uit het geloof en ongelooft vermengt is, en alzo zich bekwanen om dezen geestelijken strijd weer met moed en keunis op te vatten.

In verband hiermede is het de roeping der Overheid alle belemmerende banden, die de kerken in haar vrije ontwikkeling binden, los te maken.

De Overheid zelf moet er lust aan hebben, dat de kerken zich zoo zuiver en zoo krachtig mogelijk naar eisch van haar bejodenis, organiseren kunnen, en zij zal het voor God te verantwoorden hebben, indien zij door averechtsche maatregelen de vrije kerkontwikkeling van Christus' kerk tegenhoudt.

Buiten Gods Woord is er geen zedelijke factor die het kwaad tot in den wortel kan aantasten.

Dat Woord moet daarom zijn vrijen loop hebben.

En in de macht van dat Woord behoort allereerst elk Dienaar van het Woord te gelooven.

Anders werpt hij zijn eere weg.

Een dankbaar Verslag.

Het Curatorium van Zettons Gymnasium zond ons een verslag, dat van blijde uitingen overvloedt.

Het Curatorium zelf is compleet, ook al waren er twee benoemden die bedankten.

Het corps leeraren bezit alle krachten in zich die voor volledig onderwijs noodig zijn.

De Regent en Regentes gingen voort het Gymnasium als Internaat op uitnemende wijze te leiden. Het aantal leerlingen ging niet achteruit. De leerlingen die zich aan het Staatsexamen onderwerpen, slaagden allen. En de financiën betederden in zooverre, dat het tekort, vroeger ruim f 5000, nu de helft bedroeg.

Het Gereformerd karakter wordt niet beslistheid door Curatoren in hun verslag gehandhaafd.

Zij zeggen er van op blz. 10.

Het Gymnasium staat niet ten dienste van enige Kerk. Dit mag geacht worden bekend te zijn. Maar wel rust het op de Gereformeerde beginselen, en is het om zoeken daarvan ook het onderwijs meer en meer te doordringen, in het vertrouwen, dat zoo alle kennis en beschouwing het meest beantwoordt aan de werkelijkheid van Gods schepping. Zijn Naam het meest vereerlijkt wordt, en de beste waarborg geboden om mannen te vormen, die kloek in het weten en kinderlijk in het gelooven, de harmonie hebben gevonden, die hem krachtig door staan in dien strijd van het leven.

Ku op blz. 13.

Als Gereformeerden leggen wij de hand op het volle leven, gelijk God dit schiep. Hemel en aarde zijn door *Hem* gemaakt. Daarom aanvaardt hij de gansche leven zonder beperking en vermindering. Maar ook ligt in dat beginsel de regel der harmonie en het einddoel, waarop alles moet zijn gericht. Aan de verheerlijking van Zijnen dierbaar heiligen Naam moet dienstbaar wesen al wat bestaat. Wordt die glorie meer en meer gezocht door allen, die aan Zettons Gymnasium verbonden zijn, en met deze stichting. Zij den Heere te zoeken de vroegrijdige keus ook onder onze leerlingen, opdat zij ter eere van Hem ook in hun maatschappelijke bestaan eenmaal verkeeren mogen. En zij Hij, die allen dit werken kan, daartoe onzer Stichting nabij in Jezus Christus, onzen Heere.

Moge het volgend Jaarverlag ons even goede tijding brengen, zoo mogelijk met een nog hooger leerlingencijfer.

Recensie.

Bij den uitgever Donner te Leiden zag een vertaling het licht van Dr. Robinsons, *Harmonie der vier Evangelien*.

Reeds Calvijn werkte zulk een *Harmonie* uit, en voor catechisatie, predikatie en Zondagsschool, levert zulk een Harmonie van de vier Evangelien een vruchtbaar overzicht.

Voor eigen lectuur leent zulk een boekseke zich niet, maar voor het genoemd gebruik is het aan te bevelen.

Ook is het niet gedrukt, goed gebonden, en niet te duur.

Jammer slechts dat op den titel staat, dat Dr. Robinson hoogleraar in de *Bijbelsche letterkunde* is.

»Bijbelsche letterkunde» kent een geloovig Christen niet.

Dat is een rationalistische verzinning, die onder ons niet thuis hoort.

En al is het een *titel*, die titel kon zonder schade zijn weggeleten.

Een keurig boekseke is *De Kerk en de Jongelingsvereeniging*, ons, met een inleiding van Dr. Vonckenberg, een lezing biddende van Dr. G. Klaarhamer over de *belangen der Jongelingsvereeniging voor de kerk*, en van Dr. A. van Veeleer over de *roeping der kerk tegenover de Jongelingsvereeniging*.

Deze onderwerpen zijn actueel.

De lijn tusschen het Methodistisch en Gereformerd beginsel moet ook hier zuiver getrokken worden.

En met dank mag erkend, dat geheel dit geschrift metterdaad deze gewenschte strekking heeft.

Inleider en sprekers geven ons strijd heldere, ter zake dienende vingerwijzing.

Vinde dit boekseke en bij onze kerkeraden en bij onze Jongelingsvereenigingen zijn weg.

Onwaardige polemiek.

Op wat wijze de »Doopers» onze Gereformeerde leer aangaande den heiligen Doop bestrijden, blijkt op jammerlijke wijze uit de *Boodschapper* van Juli '95 p. 125.

Daarin toch las men dit stuk:

Gelooft gij Gereformeerden, dat nu werkelijk?

Deze vraag doe ik aan de Gereformeerden, voorstanders van de *Formulier van Enigheid*, en wel met het oog op wat te lezen staat aangaande de *VERGIFGENIS DER ZONDEN* en de *WERKEN DES HEILIGEN GEESTES* bij ZIEGELINGEN in het *Formulier van den heiligen Doop te bedienen aan de kleine kinderen der geloovigen*.

Om wat ik op het oog heb duidelijk te maken, verzoeke ik u met mij te willen letten op de volgende aanhalingen uit dat Formulier:

a. »Onze kinderen zijn in zonden ontvangen en geboren en daarom zijn zij kinderen des toorns, zoodat zij in het rijk van God niet mogen inkomme, tenzij zij van nieuws geboren worden.» (*Leefdoom 1e stuk.*)

b. »O almachtige, eenwige God... wij bidden U, bij Uw grondelooze barmhartigheid, dat gij dez kinderen genadig wilt aanzien, en door Uwen Heiligen Geest Uwen Zoon Jezus Christus inlijven.» (*Gebed.*)

c. »Almachtige, barmhartige God en Vader, wij danken en loven U, dat gij onze kinderen door Uwen Heiligen Geest tot lidmaten van Uwen eeniggeboren Zoon, en alzo tot Uwe kinderen aangenomen hebt, en hetzelfde met den heiligen Doop verzegelt en bekrachtigt.» (*Dankzegging.*)

Laat ons letten, eerstens op wat, volgens het Formulier, met de kindertjes geschiedt en ons dan afvragen, hoe het geschiedt.

Als ze voor den preekstoel gebracht worden zijn ze: »kinderen des toorns»

a. »buiten het rijk van God»

a. »moeten ze: »van nieuws geboren worden» zullen ze: »mogen komen in het rijk van God.»

De dominee vraagt daarna in zijn gebed aan God, of Hij, bij Zijne grondelooze barmhartigheid,

»deze kinderen »genadig wilt aanzien»

b. en ze »door den H. Geest den Heere Jezus Christus wil inlijven.»

En daarna zegt hij in de dankzegging, dat God

bekrachtigt de oogenblik het inbr stoel en sprengt

Wat schiedde zegeling daad ze

Hoe i geschied Die b Zijn e wat het

Nu i komen is, te ze kens vi Rijk va te zijn,

Er st in Chri lidmaten het Rijk Dit e want hi

Maar miek, c Er is waardig polemie

Ingeko te Putter de Geref

In har lenburg

Niet o Bazin d tegen het

De her noemd w als de w dere ma haar levo gunstig o dedigd haar goed

De Ro laare werl te plaats den, dat e kwade van hen d en beleid, en de lief ken; en, het betoo schap niet dat de so len, die schen gelo belijden:

De Pro der zaak, den geest voortruigen tge instell geest onde schijnel d staat gaa belang d schermd, i werkt en het denke nen van h

Tegen d door voor getuid en met onder land te bli

De apo stude de vallen van deden tege De crisi euv en i onzer kerk schappelijk hare er va kerkleer at de genade dat het wa en ternaun

Verder e strijd op w gebied opp zielen van en vroots zden van z te verbreit onderwijs i lager onder aan de Ch goven, die

Voorts d theistische bespiegeling overgevoeren ondersoekin inhoud der son kont, valt met d niet heeft d Heiligen G loouwe en God en de

Dan volg die het oog recht. Uij hendagende de Gerefort ca mistalen van Christ feitelijken a de formulie bevoegdheit reglementen handhavinge zonder lue man met h hoofd afdoe een wederd de man dus het nog.

Ten laats beginselende de grond- en, op sijn schrijvers, a belijdenaich paste zijn of het leere, o list Woord ten tot ve Woord geou

Deze met stelsel tegen tenschap, i tegenover s over maats